

Tarptautinė narkotikų politika. Iššūkiai ir perspektyvos

Bernaras Lerua (Bernard Leroy), Jungtinių Tautų narkotikų ir nusikaltimų biuro (United Nations Office on Drugs and Crime) vyresnysis tarpreģioninis teisės patarėjas. Lisabonos tarptautinis globalinės narkotikų politikos simpoziumas, 2003 10 23-25

International drug policy: challenges and perspectives. *Bernard Leroy, Senior Inter-regional Legal Advisor, United Nations Office on Drugs and Crime. Lisbon International Symposium on Global Drug Policy, 23-25/10/03*

http://www.senliscouncil.net/modules/events/lisbon/17_leroy

Lietuvos blaivybės fondas, 2007 m.

Pirmiausiai norėčiau pono Kostos (Costa), Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo biuro Vykdomojo direktoriaus, pavaldaus Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui vardu, padėkoti už mūsų organizacijos pakvietimą dalyvauti šiame globalinės narkotikų politikos simpoziume.

Šios paskaitos įžangoje norėčiau priminti pagrindinį faktą. „Tarptautinė narkotikų politikos sistema“: kas tai yra?

Yra trys konvencijos:

- 1961 metų Bendroji narkotinių medžiagų konvencija;
- 1971 metų Psichotropinių medžiagų konvencija;
- 1988 metų Jungtinių Tautų Konvencija dėl kovos su neteisėta narkotinių priemonių ir psichotropinių medžiagų apyvarta.

Penki galimi medžiagų kontrolės statusai (režimai):

- Nekontroliuojamų medžiagų statusas;
- Medžiagų statusas;
- Kontroliuojamų medžiagų statusas;
- Griežtai kontroliuojamų medžiagų statusas;
- Cheminių pirmtakų (prekursorių) režimas.

Šeši šalių įsipareigojimai:

- Įsteigti ir naudoti institucinę vietinės ir tarptautinės narkotikų kontrolės infrastruktūrą;
- Klasifikuoti kiekvieną kontroliuojamą narkotiką ir chemikalą pagal šalies įstatymus, siekiant garantuoti minimalų konvencijų reikalaujamų kontrolės priemonių taikymą;
- Parengti ir įdiegti prekybos kontroliuojamais narkotikais kurie leidžiami naudoti, ir kontroliuojamais chemikalais taisykles;
- Užkirsti kelią piktnaudžiavimui narkotikais, užtikrinti gydymo ir reabilitacijos priemonių prieinamumą;
- Nustatyti, kad draudžiamų narkotikų gabenimas ir su tuo susijęs elgesys (pinigų plovimas, prekursorių gabenimas) yra rimti nusikaltimai, ir įvesti atitinkamas bausmes;
- Nustatyti, kad narkotikų turėjimas, pirkimas ar kultivavimas nelegaliam asmeniniam vartojimui yra nusikalstamas teisės pažeidimas, kurio atveju reabilitacinis gydymas gali būti skiriamas kaip kaltinimo ir bausmės alternatyva arba priedas. Teikti tarptautinę teisinę pagalbą kitoms šalims rimtose bylose, susijusiose su narkotikais.

Koks yra tarptautinės narkotikų kontrolės sistemos tikslas?

- Užtikrinti svarbiausių vaistų, gaminamų iš narkotinių ar psichotropinių medžiagų, prieinamumą, griežtai kontroliuojant nelegalų šių medžiagų platinimą;

- Kovoti su narkotikų gabenimu, pritaikant metodus, atitinkančius reiškinių raidą ir naujas gabentojų strategijas;
- Reaguoti į narkomanijos raidą, turint omenyje, kad teisinės problemos tėra reagavimo dalis.

Koks yra (konvencijų) laikymosi laipsnis?

Nors konvencijų nuostatos ir buvo priimtos vadovaujantis minimalaus sutarimo (konsensuso) kriterijumi, šalių interesai dažnai yra skirtingi ir prieštaringi, tad šiandien registruotų konvencijų ratifikavimų skaičius yra toks:

- 1961 metų Konvencija - 179 šalys;
- 1971 metų Konvencija - 174 šalys;
- 1988 metų Konvencija - 168 šalys.

Kokia yra konvencijų įtaka?

Konvencijų rekomenduojamos priemonės kontroliuoti legalią gamybą ir narkotikų bei psichotropinių medžiagų išrašymą medicinos tikslams buvo labai veiksmingos ir, be to, apėmė rinką, didesnę už draudžiamųjų narkotikų rinką. Pagaliau bet kas pasakytų, kad nepaisant kai kurių trūkumų, konvencijos pažabojo ir prisidėjo pažabojant narkotikų reiškinių plitimą. Šie faktai kalba patys už save: nepaisant jų sukeliama pavojaus, tarptautiniu mastu kontroliuojami narkotikai reikalauja mažiau aukų, negu vadinamieji „legalieji“ narkotikai.

Koks yra konvencijų lankstumo laipsnis?

Jeigu Šalys nori įvesti pakeitimus ir prisiderinti prie naujų situacijų, jos bet kada gali įtraukti kitas medžiagas į sąrašus ar pašalinti kurias nors medžiagas iš sąrašų, tam tereikia sprendimo Narkotikų komisijos (Commission on Narcotic Drugs - CND) posėdyje. Tam yra būtinas sutarimas ir balsuojančių šiuo klausimu balsų dauguma. Tokia pat tvarka šalys gali įvesti pataisas į Konvencijas ir tarptautinę narkotikų kontrolės sistemą.

Aš asmeniškai nemanau, kad trijų Jungtinių Tautų (JT) Konvencijų tekstai turėtų būti nekintami. Jos turi evoliucionuoti. Jos turi būti tobulinamos. Peržiūros procedūros egzistuoja ir jos lengvai gali būti taikomos. Būtų gerai, kad per artimiausius metus į Konvencijas būtų įvestos nuostatos, susijusios, pavyzdžiui, su rizikos mažinimu, arba, palikdamos draudimą naudoti narkotikus ne gydymo tikslams, jos neskatintų įkalinimo, kaip bausmės už paprastą narkotikų vartojimą, taikymą. Šios ir kitos problemos jau pribrendo peržiūrai.

Tačiau, kol galioja JT Konvencijos, jos turi būti taikomos ir, be to, taikomos sąžiningai. Esant sutarimui dėl jų pakeitimo, - kaip aš jau minėjau, - tam tikslui yra numatyta procedūra. Tereikia veikti sąžiningai ir užsitikrinti šalių balsų daugumą už konkretų pasiūlymą arba reformos projektą. Praktiškai konvencijų kasdienio taikymo lankstumas yra gana didelis, todėl, nepaisant to, kad 15-kos Europos šalių įstatymų tekstų formuluotės gerokai skiriasi, jie yra vykdomi tokia pat dvasia ir vienodai akcentuoja tokias problemas, kaip:

Pasiryžimas persekioti ir griežtai bausti dalyvaujančius gabenant draudžiamus narkotikus ir pelnijantis iš kitų žmonių nelaimių;

Draudžiamų narkotikų vartojimo nepriimtumas, tačiau ir nenoras imtis įkalinimo, kaip poveikio priemonės;

Noras suderinti gydymą su įstatymų vykdymu;

Noras užtikrinti lankstumą ir pažangą taikant įstatymus.

Tačiau aš pritariu jums, kad esama daugybės spragų ir sunkumų bei sutarimo stokos tarptautinėje narkotikų kontrolės politikoje.

Kova su draudžiamų narkotikų gabenimu ir piktnaudžiavimu jais reikalauja tarptautinės bendruomenės bendro problemos suvokimo ir kiekvienos šalies tinkamų strategijų bei atsakomųjų veiksmų vizijos. Deja, susitarimas dėl analizės ir politikos toli gražu nėra pasiektas. Šalys nesusitaria

dėl priemonių draudžiamų narkotikų prieinamumui sumažinti, dėl teisinių atsakomųjų veikslių už draudžiamų narkotikų vartojimą, o kartais netgi dėl narkotikų kontrolės tikslų.

Paklausos mažinimas ar pasiūlos mažinimas?

Svarbiausias konflikto šaltinis tebėra pagrindinių piktnaudžiavimo narkotikais raidos priežasčių analizė: ar ji priklauso nuo didelės narkotikų pasiūlos, ar narkotikai yra siūdomi dėl jų didelės paklausos? Atsakymas į šį klausimą turi tiesioginės įtakos atsakomybių grandinės dėl piktnaudžiavimo narkotikais raidos analizei ir atsakomųjų veikslių pasirinkimui.

Jeigu pagrindinė problema yra narkotikų paklausa, juos vartojančios šalys turi prisiimti atsakomybę už šio reiškinio atsiradimą bei plitimą; jos turi analizuoti, kas jų ekonominėje ir socialinėje politikoje ir kartais pačios visuomenės pasirinkimuose lėmė tokią situaciją; jos turi imtis veiksmingų ir brangiai kainuojančių priemonių pagrindinei problemai (problemoms) spręsti ir užkirsti kelią piktnaudžiavimui; joms teks padaryti sunkų pasirinkimą tarp vartojimo uždraudimo arba piktnaudžiavimo narkotikais, kaip gyvenimo būdo pasirinkimo.

Jeigu analizė patvirtina, kad svarbiausia problema yra neribotas narkotikų prieinamumas, kaltė tenka šalims gamintojoms. Atsakomosioms priemonėms priklauso draudžiamų narkotikų žaliavos auginimo likvidavimas, kuris pasirodo esąs sunkiai įgyvendinamas, gal net neįmanomas, kai narkotikų kultivavimas yra vienintelis pajamų šaltinis valstiečiams, ir brangiai kainuoja kova su draudžiamų narkotikų gabenimu bei kriminalinėmis organizacijomis.

„Narkotikų karo“ politika neturės ilgalaikio poveikio nelegaliam narkotikų gabenimui, ypač jeigu ji nėra derinama su veiksminga prevencijos politika. Sunaikinus vieną narkotikų kartelį, ši verslą bematant perims kiti. Likvidavus daugybę hektarų narkotinių kultūrų laukų, jos greitai pradeda vežėti kitur. Visi žino, kad ilgalaikis poveikis turi ribotą reikšmę, bet politikams tai nesvarbu. „Narkotikų karas“ sudaro žmonėms išpūdį, kad Vyriausybė veikia ryžtingai ir tai žmones nuramina. Matydami per televiziją, kaip kareiviai suima gaujas, naikina pasėlius arba laboratorijas, žmonės – rinkėjai – dar kartą yra nuraminami, nors jie buvo piktnaudžiavimo narkotikais ar draudžiamų narkotikų gabenimo aukos savo šeimoje ar bendruomenėje.

Legalizavimo politika taip pat numato tą patį - greitai pasiekti tikslą, atsisakius ilgalaikės politikos. Susidūrusios su kovos priemonių netinkamumu pasiekti poveikį nedelsiant, ir didėjant akivaizdžių rezultatų paklausai, kai kurios šalys dabar linksta į politiką, kurios tikslas yra ne piktnaudžiavimo narkotikais apribojimas, o tik piktnaudžiavimo narkotikais bei nelegalaus narkotikų gabenimo matomo poveikio sumažinimas.

Vis daugiau šios srities specialistų griežtai kritikuoja ir „narkotikų karo“ ir legalizavimo politiką. Jų nuomone, tikslai ilgalaikė politika, pagrįsta rimtomis prevencijos ir švietimo pastangomis, tvaria plėtra narkotikų gamybos šalyse, platesnio masto kovos su organizuotu nusikalstamumu strategija, veiksmingomis narkomanų gydymo ir reabilitacijos programomis, gali turėti realaus poveikio šiai problemai.

Tačiau argumentai legalizavimo naudai vis labiau tampa priimtini viešajai nuomonei, beviltiškai ieškančiai stebuklingų sprendimų narkotikų problemai įveikti.

Legalizavimas ir narkotikų kontrolės tikslai

Pasak gausėjančių teorijų, įstatymų vaidmuo kovoje su narkomanija plačiausia prasme turi būti ginčijamas, nes jie pasirodė esą ne tik neveiksmingi, bet ir tiesiog pavojingi bei logiškai neteisingi. Pagal šią mastymo mokyklą narkotikų turėjimas ir vartojimas turėtų priklausyti asmens laisvojo pasirinkimo ir jo laisvės sričiai; žmogui turi būti pripažinta teisė naudotis šia laisve. Vienu žodžiu, šios „filosofijos“ šalininkai norėtų susilaukti šios žmogaus vizijos ir žmogaus tokio gyvenimo visuomenėje triumfo.

Kiti pasisako prieš narkotikų vartojimą, bet mano, kad veiksmingiausių kovos su piktnaudžiavimu narkotikais būdų reikia ieškoti kitose, negu įstatymai srityse.

Antra vertus, tai ką norėtų padaryti narkotikų draudimo šalininkai, tai pasakyti tvirtą „ne“ visiems sprendimams, kuriais dėmesys nukreipiamas tik į (narkotinę) medžiagą. Jie abejoja, ar įmanoma kalbėti išpėjimais ir net oficialiai įtvirtinti funkcionavimą tokios sistemos, jeigu yra manoma, kad atsakymas į bet kurį klausimą glūdi pačiame produkte. Jie mano, kad pirmutinė ir svarbiausia tarptautinės kovos su narkotikais gairė yra siekis išgelbėti kuo daugiau žmonių iš narkotikų vergijos; įdomu, kad šis tikslas yra lyg ir pamirštas draudimų priešininkų. Vadinasi, svarbiausia yra sutelkti dėmesį į priežastis, t.y. į tikras problemas, ir atsisakyti paviršutiniškų klaidinančių argumentų, kurių šaknys glūdi ideologijoje arba demagogijoje. Priklausomybė nuo narkotikų yra sudėtingas reiškinys, lemiamas daugybės priežasčių, kažkas tokio, kas savaime atmeta supaprastintą ir demagogišką atsaką. Taigi, tik atsakomųjų veikslių derinys, apimantis skirtingus šio reiškinio aspektus, padės mums jį kontroliuoti.

Debatai, susiję su legalizavimu, tapo tokie emocingi, kad žmonės lyg ir pamiršta, kad bet kuri narkotikų kontrolės politika turi turėti vieną pagrindinį tikslą: sustabdyti piktnaudžiavimą narkotikais arba bent sumažinti piktnaudžiaujančiųjų skaičių. Deja, šie debatai siekia daugelį kitų tikslų: vieni teigia, kad geriausia išeitis būtų sužlugdyti narkotikų gabentojus arba sumažinti žalingas piktnaudžiavimo narkotikais pasekmes; kiti ginčijasi dėl kai kurių medžiagų vartojimo pavojingumo ar nepavojingumo, žmogaus teisės rinktis narkotikus ir kt. Tikrai nedaugelis ieško teisingo atsakymo į aiškų klausimą: koks yra geriausias narkotikų vartojimo tarp jaunimo prevencijos būdas? Analizuojant argumentus „už“ ir „prieš“ šio fundamentalaus klausimo šviesoje, daugelis kitų pasiūlymų arba teiginių vėliau pasirodo esą visiškai neturintys su problema ryšio.

Sutarimo, dėl priimtinos narkotikų kontrolės sistemos stoka

Ar mes galime tebeapsikliauti sistema, pagrįsta šalių pageidavimais sustiprinti narkotikų kontrolę tarptautiniu mastu? Svarbiausia šios tarptautinės sistemos silpnybė yra ta, kad Jungtinių Tautų struktūroms nėra suteikti atitinkami prievartos įgaliojimai, kurie užtikrintų deramą konvencijų įdiegimą. Delegavimą tokių galių dalis šalių laiko įmanomu. Taip buvo pasielgta tarptautinės branduolinės energijos kontrolės sistemos atveju, o vėliau – pagal Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutartį. Tarptautinė Atominės energijos agentūra turi inspektorių tarnybą, kurie gali lankytis bet kurioje šalyje, tikrinti jos atomines jėgaines ir tirti bet kurį tarptautinio lygio branduolinės medžiagos nukreipimo šalin atvejį. Naujai įsteigta Visuotinio branduolinių bandymų uždraudimo sutarties organizacija (Nuclear Test Ban Treaty Organization - CTBTO) įrengia techniką galimiems branduoliniams sprogimams nustatyti kiekvienoje iš šalių narių. Diplomatiniam lygmenyje nesama jokių apriorinių problemų; išipareigojimas kovoti su piktnaudžiavimu narkotikais ir nelegalaus narkotikų platinimo neganda buvo daug kartų visų šalių patvirtintas tarptautinėse konferencijose šiuo klausimu; tarptautinės konvencijos buvo pasirašytos didele JT narių dauguma (160 šalių iš 185 pasirašė 1961 metų konvenciją). Šalių lygmenyje niekas neprieštarauja veiksmingesnio narkotikų kontrolės plano reikalingumui, ir kaskart yra siūloma imtis griežtesnių prievartos priemonių.

Kokios yra ateities strategijos?

Ilgalaikė ir subalansuota strategija. Be pusiausvyros tarp gerų ketinimų politikos ir stebuklingų sprendimų paieškos tarptautinė bendruomenė negali turėti aiškios reikalingų ateities pastangų vizijos. Daug kas buvo išbandyta, įskaitant legalizavimo patirtį, „narkotikų karą“, kavines, žalos mažinimo politiką, nulinės tolerancijos politiką, derybas su draudžiamų narkotikų gabentojais, kaip tai buvo daryta, pavyzdžiui, su Kolumbijos Medelino karteliu 9-jame dešimtmetyje, alternatyvų kūrimą, kultivuojamų augalų pakeitimą, priverstinį pasėlių naikinimą, „silpnųjų“ ir „stipriųjų“ narkotikų rinkų atskyrimą, tačiau pasirodė, kad nė viena šių priemonių negali būti tikra alternatyva esamai tarptautinei narkotikų politikai. Priežastis yra ta, kad įstatymų leidėjai ieško trumpalaikių sprendimų, kurių nė vienas iš tikrųjų negvildena esminės problemos: kodėl žmonės vartoja narkotikus? Daug kas mano, kad likvidavus produktą, bus likviduotos ir piktnaudžiavimo narkotikais priežastys. Kiti mano, kad

produktas yra patrauklus vien dėl to, kad jis yra uždraustas, ir draudimo atšaukimas likviduos problemos priežastį. Ir tik nedaugelis mano, kad pagrindinė priežastis nebūtinai yra susijusi su pačia medžiaga. O kas jeigu jie yra teisūs?

Rizikuodami įklimpti į tautologiją, mes manome, kad narkomanija yra sudėtinga daugialypė problema, susijusi su ekonomine, socialine, kultūrine, švietimo ir politine aplinka, ir kad ji vis dar yra medicinos, chemijos ir psichologijos mįslė. Subalansuotoje politikoje turi būti atkreiptas dėmesys į visus šiuos veiksnius, ji turi apimti reiškinių raidą, švietimą, prevenciją, sveikatos apsaugą, socialinę rūpybą bei represinius veiksmus ir atsižvelgti į problemos laiko aspektą: narkomanija yra pasikartojanti nelaimė, kuri ateina ir plėtojasi, spaudžiama minėtos aplinkos. Jokia politika negali turėti tiesioginio ir tiksliai nustatyto poveikio šiai problemai – žmogui juk visais laikais nepavykdavo valdyti jūros potvynių ir atoslūgių, tačiau narkotikų problemos amplitudę ir dažnį per ilgą laiką galima pakeisti.

Naujos tarptautinės narkotikų kontrolės strategijos taip pat turėtų:

- Ir toliau atsižvelgti į visus naujus iššūkius;
- Parūpinti tarptautinei bendruomenei veikimo priemones;

Atsižvelgimas į naujus iššūkius

Narkotikų bei jų nelegalaus platinimo reiškinys netolimoje ateityje bus veikiamas keturių naujų veiksnių, kurie yra tokie:

- Naujų stiprių ir prieinamų narkotikų – amfetamino tipo stimuliatorių – atsiradimas. Kaip jau buvo kalbėta, šis naujas iššūkis paskatins visiškai naujo piktnaudžiavimo narkotikais ir nelegalaus narkotikų gabenimo vertinimo bei naujo požiūrio į narkotikų kontrolę atsiradimą.

- „Kibernetinė aplinka“, kurioje nelegalių narkotikų platintojai jau rado tam tikrą erdvę savo legaliam verslui, o narkomanai – dalijimuisi savo patirtimi ir jos reklamavimui.

- Narkotikų vartojimo virtimas norma, nepriklausomai nuo to, ar jie yra legalūs ar draudžiami vartoti, ir atitinkami sunkumai sveikai elgsenai propaguoti.

- Nauja organizuoto tarptautinio nusikalstamumo struktūra ir tinklas, ypač įsiliejus į jį galingam komponentui iš Rytų Europos.

Tarptautinė bendruomenė turi aktyviau, negu bet kada, imtis atitinkamų priemonių narkotikams identifikuoti, žinioms apie naujus narkotikų pavojus papildyti ir gilinti, rasti atitinkamus atsakomuosius veiksmus, numatyti naujas tendencijas ir pasirūpinti tinkamomis priemonėmis.

Veikimo principų tarptautiniu lygiu nustatymas

Pasirašius 1912 metų konvenciją, tarptautinė narkotikų kontrolė sistema daugiausia dėmesio skyrė legaliai prekybai narkotikais. Buvo siekiama, kad narkotikai būtų gaminami tik farmacijos tikslams ir jų tiekimas kitiems tikslams būtų nutrauktas. Tokia politika tiko tais laikais, kai narkotikų rinka buvo visiškai atvira ir laisva ir vienintelis realus piktnaudžiavimo narkotikais mažinimo būdas buvo gamybos mažinimas. Ji buvo pagrįsta šalių, kurios to siekė ir pasirašė konvenciją, bendru susitarimu, nenumatant jokių priverstinių priemonių. Tie patys principai buvo taikomi ir 1961 metų Bendrajai konvencijai, kuri atnaujino tarptautinę kontrolę, nekeisdama strategijos. 1936 metų konvencija, o antrojoje šimtmečio puseje - 1988 metų konvencija atkreipė dėmesį į draudžiamų narkotikų gamybą bei prekybą jais, kas buvo ankstesnės politikos pasekmė, tačiau tos politikos neginčijo.

„Legaliųjų narkotikų kontrolė“ buvo visiškai sėkminga, ir dabar šalyse legali narkotikų gamyba yra griežtai ribojama tik medicinos tikslams. Bet šiandien ir problema yra nebe ta. Nelegalaus narkotikų gabenimo problema negali būti reguliuojama tuo pačiu būdu, kuris buvo taikomas laisvos narkotikų rinkos problemai XX amžiaus pradžioje. Draudžiamųjų narkotikų gabentojai puikiai suprato tarptautinių kontrolės mechanizmų silpnybes ir sugebėjo tuo pasinaudoti. Kol įstatymų vykdymo

tarnybos dėjo daug pastangų įgyvendinant „legaliųjų narkotikų kontrolę“, jie veikė visiškai lygiagrečioje rinkoje, kurioje egzistuojančių sutarčių nuostatos buvo netaikytinos, išskyrus tam tikru laipsniu 1988 metų konvenciją. Naujoji tarptautinė politika dabar turi būti parengta atsižvelgiant į esamos politikos pasiekimus bei nesėkmes ir į naujus iššūkius. Tarptautinis nelegaliųjų narkotikų gabenimo ir organizuoto nusikalstamumo pobūdis turi būti naujos politikos dėmesio centre; joje turi būti numatyta daugiau operatyviųjų ir prievartos priemonių prieš nusikalstamas organizacijas, naudojant ne pavienių šalių įstatymų vykdymo sistemas, o pasitelkiant jungtines tarptautines pajėgas.

Operatyviųjų įgaliojimų suteikimas Jungtinių Tautų institucijoms reikalauja, kad šalys priimtų autonominę, tvirtą ir įtikinamą tarptautinę narkotikų kontrolės politiką.

Naujos priemonės JT tarnybų kovai su nelegalių narkotikų gabenimu galėtų būti:

- Ženklaus išplėtimas mokslinių tyrimų technologijų bei priemonių kūrimas ir aprūpinimas jomis, siekiant gauti aiškesnį narkotikų gamybos situacijos vaizdą, geriau pažinti socialines narkomanijos pasekmes žmogui ir visuomenei bei turėti nuolatinę aktualią informaciją apie narkotikų gabenimo tendencijas, techniką ir maršrutus.

- Stiprinimas Jungtinių Tautų Narkotikų laboratorijos, kuri turėtų tapti mokslinės informacijos apie narkotikų analizę, jų veikimo mechanizmų ir trumpalaikio bei ilgalaikio psichologinio narkotikų poveikio tyrimo centru.

- Subūrimas daugelio disciplininių mokslinių tyrimų ir analizės komandos, gebančios analizuoti visus ateities scenarijus numatomų tendencijų kontekste ir galimas įvairių politikos variantų pasekmes, siekiant pateikti šalims faktų, kurie teiktų joms galimybes nustatyti vidinę ir tarptautinę strategiją.

- Įsteigimas tarptautinės žvalgybos agentūros kovai su pinigų plovimu, susijusiu su draudžiamu narkotikų gabenimu.

- Pripažinimas nelegalaus narkotikų gabenimo ir su juo susijusių teisės pažeidimų tarptautiniais kriminaliniais teisės pažeidimais.

- Įsteigimas tarptautinio baudžiamojo teismo institucijos su narkotikais ir organizuotu nusikaltimu susijusiems teisės pažeidimams.

Pabaigai, grįždamas prie šio Tarptautinio globalinės narkotikų politikos simpoziumo Lisabonoje požiūrių bei tikslų, aš norėčiau nurodyti vyriausybių klaidą, padarytą šeštojo dešimtmečio viduryje, iš pradžių pramoninėse visuomenėse, o vėliau besivystančiose šalyse, kai jaunuoliai, nesutariantys patys su savimi, pasirinkdavo narkotikus kaip saviraiškos būdą, savo situacijos simptomą. Vyriausybės nutarė pavesti problemos sprendimą teisėjams bei gydytojams, ir jie pamiršo pilietinę visuomenę bei jos piliečius. Štai dėl ko 30 metų nebuvo įtraukta piliečių visuomenė. Pernelyg dažnai veiksmai prieš narkotikus buvo laikomi tikrai valstybės teismų ir medicinos profesionalų reikalu. Tačiau kova su narkotikus yra, jūsų dėka, taip pat ir pilietinės visuomenės, bendruomenių bei jų piliečių reikalas.